

این فرم (زیج حیاتی) باید از ابتدا تا پایان سال به دیوار خانه بهداشت در روستا و پایگاه های بهداشت ضمیمه و غیر ضمیمه در شهرها نصب باشد و فرم سال بعد بر روی آن قرار گیرد.

هدف از تکمیل این فرم، داشتن اطلاعات آماری به موقع و دقیق از جمعیت تحت پوشش و محاسبه شاخصهای جمعیتی - بهداشتی هرخانه بهداشت و پایگاه بهداشت است تا در نهایت کل جمعیت روستایی تحت پوشش خانه های بهداشت و جمعیت شهری تحت پوشش پایگاه های بهداشتی بدست آید و بتوان هر سال نتیجه فعالیت های خانه های بهداشت و پایگاه های بهداشت را به صورت کتبی ارزیابی کرد و برای تحقیقات علمی اطلاعات کامل و به موقع در اختیار داشت .

۱- جدول جمعیت بر حسب سن و جنس :

در جدول مذکور جمعیت تحت پوشش خانه بهداشت، بر حسب روستاهای اصلی و قمر و کل، مطابق با سرشماری که در ابتدای هر سال (فروردین و اردیبهشت) انجام می گیرد به تفکیک گروه های سنی و جنسی ثبت می گردد.

۲- جدول مرگ مادران به دلیل عوارض حاملگی و زایمان بر حسب سن مادر و علت مرگ :

این جدول، به تفکیک روستاهای اصلی و قمر برای مناطق روستایی و در مناطق شهری فقط درستون مربوط به جمعیت شهری / روستای اصلی و بر حسب گروههای سنی مادران از ۱۰ تا ۴۹ ساله برای علت مرگ مادر به روش چوب خطی پر می شود. در پرکردن این جدول به تعاریف زیر توجه شود (زمان تکمیل این جدول به هنگام بروز هر مورد مرگ است):

• خونریزی:

اگر مادری در طول بارداری یا در حین زایمان و یا تا ۴۰ روز بعد از زایمان به علت خونریزی از مجرای زایمانی فوت کند باید در ردیف مرگ به علت خونریزی یک علامت زده شود.

• عفونت بعد از زایمان:

اگر مادری ۲ تا ۱۰ روز بعد از زایمان و به دنبال تب بیش از ۳۸ درجه سانتیگراد بمیرد، باید به عنوان عفونت بعد از زایمان ثبت شود.

• مسمومیت حاملگی :

مسمومیت حاملگی چند علامت دارد. فشار خون بالاتر از حد معمول (فشار خون معمول یعنی فشار خون زن باردار تحت مراقبت در طول دوران بارداری که برایش اشکالی ایجاد نکرده است).

نکته: در دو حالت می گوئیم فشار خون بالا تر از حد معمول است: یکی وقتی فشار خون خانمی را اندازه بگیریم و ببینیم که با اندازه های قبلی فشار خون او تفاوت عمده دارد، یعنی فشار خون حداکثر (ماکزیموم) ۳۰ میلی متر جیوه یا بیشتر و فشار خون حداقل (مینیموم) ۱۵ میلی متر جیوه یا بیشتر افزایش پیدا کرده است.

دوم، وقتی که فشار خون زنی را اندازه بگیریم و فشار حداکثر، بالاتر از ۱۴۰ و فشار حداقل، بالاتر از ۹۰ میلی متر جیوه باشد.

- ورم در دست ها، پاها و صورت

- استفراغ های شدید

- وجود آلبومین در ادرار پس از ماه ششم بارداری

چنانچه مادر بارداری با یک یا چند علامت از علایم مذکور بمیرد باید در ردیف مرگ به علت مسمومیت حاملگی منظور گردد.

• بیماریهای قلبی :

اگر مرگ مادر در دوران بارداری حین زایمان یا تا ۴۰ روز بعد از زایمان به تشخیص پزشکی به علت داشتن عارضه قلبی مادر باشد در این قسمت علامت زده می شود.

• سایر علل:

اگر مرگ مادر در دوران بارداری حین زایمان یا تا ۴۰ روز بعد از زایمان به علتی غیر از چهار علت فوق باشد در ردیف سایر علل، ثبت می شود، به غیر از موارد حوادث، قتل و خودکشی.

۳- جدول تولد بر حسب وزن و جنس نوزاد، سن مادر و شرایط زایمان:

این جدول خود به ۵ بخش تقسیم شده است و اطلاعات در هر بخش به تفکیک روستای اصلی و قمر برای مناطق روستایی و در مناطق شهری، جداگانه ثبت می شود (این جدول به محض تولد نوزاد و بصورت روزانه وبا چوب خط پر می شود):

• بخش اول: تعداد دختران و پسران مرده به دنیا آمده به روش چوب خطی علامت زده می شود، در دو حالت نوزاد مرده به دنیا آمده محسوب می شود:

الف) نوزادی که بعد از هفته بیستم حاملگی به دنیا آمده است و هیچ یک از علایم حیاتی را ندارد (حتی یک نفس هم نکشیده و گریه نکرده است).

ب) نوزادی که با وزن بیش از ۵۰۰ گرم (بدون احتساب وزن جفت) به دنیا آمده و در زمان تولد فاقد علایم حیاتی است.

• بخش دوم: مربوط به تعداد کل نوزادان زنده متولد شده و جنس آنهاست که به تفکیک منطقه ثبت می شود.

• بخش سوم: مربوط به وزن هنگام تولد نوزاد برحسب جنس اوست. چنانچه وزن هنگام تولد در دست نبود می توانید وزن روز دهم تولد را اندازه بگیرید، زیرا بعد از تولد تا روز هفتم وزن کودک اندکی کم می شود و بعد مجدداً رو به افزایش می گذارد به طوری که درست روز دهم تولد وزن او معادل وزن روز تولدش می باشد.

تعداد نوزادانی که وزنشان کمتر از ۲۵۰۰ گرم باشد در ستون اول این قسمت و آنهایی را که وزنشان ۲۵۰۰ یا بیشتر است در دو ستون بعدی علامت بزنید، در دو ستون آخر این بخش تعداد نوزادانی ثبت می شود که موفق به وزن کردن آنها نشده اند.

• بخش چهارم: مربوط به سن مادر در هر تولد زنده نوزاد است. توجه داشته باشید که اگر حاصل زایمان ۲ یا چند زایمان است (دو قلو یا بیشتر) باید برای هر یک از تولدهای زنده در قسمت سن مادر یک علامت زده شود. یعنی برای دوقلوی زنده بدنیا آمده ۲ بار علامت زده می شود زیرا در این بخش از جدول تعداد تولدها مطرح است.

• بخش پنجم: در برگیرنده شرایط زایمان در بیمارستان یا منزل زائوست. اگر حاصل زایمان دوقلو یا چند قلو باشد در این بخش فقط یک بار ثبت می شود زیرا مادر هر دو نوزاد یکی است و به این ترتیب می توان درصد چند قلو زایی را هم بدست آورد (در واقع اختلاف بین مجموع نوزادان زنده و مرده به دنیا آمده با این ستون تعداد دو قلوها یا چند قلوها را نشان می دهد). این جدول در واحد بهداشتی درمانی به صورت چوب خطی تکمیل می شود.

۴- جدول مرگ برحسب سن و جنس :

در این جدول آمار مرگ در مناطق شهری یا روستاهای تحت پوشش به تفکیک منطقه سکونت فرد و برحسب جنس و سن به صورت چوب خطی و در زمان بروز مرگ ثبت می شود. دقت کنید وقتی گفته می شود "کمتر از یک ماه" یعنی از بدو تولد تا ۲۹ روزگی کامل و در "یک ماه تا کمتر از یکسال" یعنی از روز ۳۰ تولد تا وقتی که سن کودک به ۱۱ ماه و ۲۹ روز برسد و به همین ترتیب برای بقیه گروههای سنی.

۵- جدول پوشش تنظیم خانواده بر حسب نوع روش در آخرین روز هر فصل:

در روز آخر هر فصل تعداد افرادی را که از هر نوع وسیله یا روش پیشگیری از حاملگی استفاده می کنند در دفتر مربوطه شمارش شده و در محل مخصوص به خود نوشته می شود. در تنظیم این جدول، هدف وضعیت یک فصل کامل نیست بلکه فقط آخرین روز ماه آخر هر فصل، ملاک قرار می گیرد. چنانچه فرد در آخرین روز آن ماه خاص (خرداد، شهریور، آذر و اسفند) هنوز تحت پوشش روش تنظیم خانواده باشد، به عنوان یک مورد ثبت می شود. توجه داشته باشید که تعداد افراد ثبت می شود نه تعداد وسایلی که از آنها استفاده شده است. در مورد تعداد افرادی که اقدام به بستن لوله ها کرده اند (زن یا مرد) تعداد کل آنها نیز در آخرین روز پایان هر فصل در ستون مربوط، ثبت می شود. چنانچه به جای انجام این کار، اقدام به جمع تجمعی اعداد کنید این خطر وجود دارد که اگر در میان مردان و زنان تحت پوشش، مهاجرت یا مرگی حادث شود، آمار آنها دقیقاً ثبت نمی گردد. یعنی اگر زنی در ماه خرداد اقدام به بستن لوله های رحم کند، از خرداد ماه به بعد تا پایان ۴۹ سالگی خود- اگر نمیرد و مهاجرت نکند- هر بار در قسمت مربوطه ثبت می گردد (در مورد وازکتومی مردان باید سن زن مطرح باشد).

۶- جدول علت مرگ در کودکان کمتر از پنج سال:

تعداد کودکان فوت شده برحسب گروه های سنی و علت مرگ آنها در مکان مربوط به روش چوب خطی ثبت می گردد.

• مرگ ناشی از عارضه کمبود وزن هنگام تولد:

مرگ نوزادی که بعد از هفته سی و هفتم بارداری مادر با وزن هنگام تولد کمتر از ۲۵۰۰ گرم به دنیا آمده است و حداکثر تا پایان اولین ماه زندگی به دلیل عوارض ناشی از این کمبود وزن هنگام تولد، مرده باشد در این قسمت ثبت می‌شود.

• **مرگ ناشی از نارسایی نوزاد :**

مرگ نوزادی که قبل از هفته سی و هفتم بارداری به دنیا آمده باشد (خواه با وزن زمان تولد کم یا طبیعی) و تا حداکثر پایان اولین ماه زندگی به دلیل عوارض ناشی از این تولد زودرس، مرده باشد در این قسمت ثبت می‌گردد.

• **مرگ ناشی از بیماری های قابل پیشگیری با واکسن**

• **مرگ نوزاد ناشی از صدمات زایمانی**

چنانچه نوزادی با علائم حیاتی به دنیا آید، ناهنجاری مادرزادی آشکاری نداشته باشد ولی علائم حیاتی او ضعیف باشد به طوری که به اقدامات اولیه احیای نوزاد پاسخ ندهد و حداکثر تا یک ساعت پس از زایمان بمیرد در این قسمت علامت زده می‌شود.

• **مرگ ناشی از ناهنجاری های مادرزادی:**

مرگ کودک تا پنج سال که با علائم حیاتی به دنیا آمده باشد (زنده به دنیا آمده) چنانچه پس از تولد، ناهنجاری واضح و مشهودی داشته باشد که منجر به مرگ گردد، باید در قسمت مرگ همان گروه سنی به دلیل ناهنجاری مادرزادی ثبت گردد. در صورتی که ناهنجاری واضح و آشکار نباشد تشخیص مرگ به علت ناهنجاری فقط با پزشک خواهد بود.

• **مرگ ناشی از حوادث، مسمومیت ها و سوختگی ها:**

چنانچه کودک زیر پنج سالی به دلیل حادثه، مسمومیت یا سوختگی فوت کند هرچند که زمینه بیماری دیگری هم داشته باشد باید در این قسمت ثبت گردد.

۷- **دایره زیج حیاتی مربوط به تولد زنده و مرگ برحسب ماه های سال:**

در دایره مرکزی سال مربوطه را که آمار آن سال در فرم زیج حیاتی ثبت می‌شود، بنویسید.

برای دایره زیج در پایان هرماه عدد مربوط به آن ماه از دفاتر مربوط استخراج شده و به ترتیب زیر در دایره زیج به تفکیک اصلی و قمر برای مناطق روستایی و برای مراکز شهری فقط در مربع ها (در خانه های بهداشت، روستای اصلی در مربع و روستای قمر در دایره) ثبت می‌گردد. هرکدام از اعداد درون دایره زیج حیاتی با سایر جداول کنترل و چک می‌شود، بنابراین دقت زیاد در ثبت آمار لازم است. دقت کنید که در واحدهای بهداشتی درمانی به غیر از جدول مربوط به آمار جمعیت تحت پوشش به تفکیک سن و جنس و دایره زیج حیاتی و جدول تنظیم خانواده که داده ها به عدد در آنها ثبت می شود در بقیه جداول اطلاعات به صورت چوب خطی ثبت می گردد.

شاخصهای زیر از زیج حیاتی قابل محاسبه است :

الف- میزانهای جمعیتی :

- درصد گروه سنی زیر یکسال

$100 \times$ جمعیت زیر یکسال

کل جمعیت

- درصد گروه سنی زیر ۵ سال

$100 \times$ جمعیت زیر پنج سال

کل جمعیت

- درصد گروه سنی زیر ۱۵ سال

$100 \times$ جمعیت زیر ۱۵ سال

کل جمعیت

- درصد گروه سنی ۱۵ تا ۶۴ سال

$100 \times$ جمعیت ۱۵ تا ۶۴

کل جمعیت

- درصد گروه سنی ۶۵ سال و بالاتر

$100 \times$ جمعیت ۶۵

کل جمعیت

- درصد سرباری $100 \times$ جمعیت صفر تا ۱۴ سال + جمعیت ۶۵ ساله و بالاتر

جمعیت ۱۵ تا ۶۴ سال

- درصد زنان شوهردار در هر گروه سنی از ۱۰ تا ۴۹ سال

$100 \times$ جمعیت زنان شوهردار در هر گروه سنی

کل جمعیت زنان در همان گروه سنی

- درصد افراد تحت پوشش برنامه تنظیم خانواده بر حسب وسیله در پایان هر فصل

$100 \times$ کل جمعیت استفاده کننده از هر یک از وسایل پیشگیری از بارداری در پایان هر فصل

زنان شوهردار در گروه سنی ۱۰ تا ۴۹ ساله همان فصل

- نسبت کسانی که از یک وسیله استفاده می کنند به کل استفاده کنندگان

$100 \times$ تعداد افرادی که از یک وسیله خاص استفاده می کنند

کل استفاده کنندگان

(ب) میزانهای مربوط به مرگ:

- میزان خام مرگ در روستای اصلی، قمر و کل برای هر دو جنس و کل جمعیت

$1000 \times$ تعداد مرگ در یک سال

جمعیت وسط سال

- میزان مرگ نوزادان (کمتر از یکماه) برای هر دو جنس و کل

جمعیت وسط سال

$1000 \times$ تعداد مرگ نوزادان کمتر از یک ماه

تولد زنده

- میزان مرگ نوزادی

$1000 \times$ تعداد مرگ نوزادان در مدت یک سال

موالید زنده همان سال

- میزان مرگ کودکان کمتر از یکسال برای هر دو جنس و کل

$1000 \times$ تعداد مرگ کودکان زیر یکسال در مدت یک سال

موالید زنده همان سال

- میزان مرگ کودکان ۱ تا ۴ ساله برای هر دو جنس و کل

$1000 \times$ تعداد مرگ ۱ تا ۴ ساله در مدت یک سال

جمعیت ۱ تا ۴ ساله در همان سال

- میزان مرگ کودکان کمتر از ۵ سال برای هر دو جنس و کل که به دو روش محاسبه میشود:

الف) وقتی مخرج کسر جمعیت کودکان زیر ۵ سال است :

$1000 \times$ تعداد مرگ کمتر از ۵ سال در مدت یکسال

جمعیت همان گروه سنی در همان سال

(ج) وقتی مخرج کسر موالید زنده می باشد:

$1000 \times$ تعداد مرگ کمتر از ۵ سال در مدت یک سال

موالید زنده همان سال

- میزان مرگ مادران $100000 \times$ مرگ مادران درحین بارداری و زایمان در یک سال

موالید زنده همان سال

- درصد زنان شوهردار ۱۵ تا ۴۹ ساله به کل زنان

$10000 \times$ جمعیت زنان شوهردار ۱۰ تا ۴۹ ساله

کل جمعیت زنان ۱۰ تا ۴۹ ساله

پ- رشد طبیعی جمعیت

میزان خام مرگ - میزان خام تولد = رشد طبیعی جمعیت

ت - میزانهای مربوط به رفتار باروری:

- میزان خام تولد

$1000 \times$ تعداد موالید زنده یکسال

جمعیت وسط سال

- میزان باروری عمومی

$1000 \times$ تعداد موالید زنده یکسال

جمعیت زنان ۱۵ تا ۴۹ ساله

- میزان باروری اختصاصی سنی :

$1000 \times$ تعداد موالید زنده در هر گروه سنی

جمعیت زنان همان گروه سنی در همان سال

- میزان باروری کلی

$5 \times$ مجموع میزانهای باروری اختصاصی سنی

۱۰۰۰

- درصد زایمانهایی که توسط شخص دوره دیده در منزل انجام شده است.

$100 \times$ تعداد زایمانها در منزل توسط شخص دوره دیده

کل زایمانها

- درصد زایمانهایی که بوسیله شخص دوره ندیده انجام شده است.

$100 \times$ تعداد زایمانهای انجام شده بوسیله شخص دوره ندیده

کل زایمانها

- درصد زایمانهایی که در بیمارستان انجام شده است.

$100 \times$ تعداد زایمانهای انجام شده در بیمارستان

کل زایمانها

- تعداد زایمانهای دو قلو

جمع ستونهای شرایط زایمان - (نوزادهای مرده بدنیا آمده + نوزادان زنده بدنیا آمده) = تعداد متولدین دوقلو

$100 \times$ تعداد زایمانهای چندقلو

- درصد چند قلو زایی

تعداد کل زایمانها

- درصد مرده زایی به تفکیک پسر و دختر و کل

$$\frac{100 \times \text{تعداد متولدین مرده به دنیا آمده}}{\text{تعداد کل زایمانها}}$$

- نسبت جنسی در بدو تولد

$$\frac{\text{تعداد تولدهای زنده پسر}}{\text{تعداد تولدهای زنده دختر}}$$

- درصد متولدین با وزن تولد کمتر از ۲۵۰۰ گرم به تفکیک پسر و دختر و کل

$$\frac{100 \times \text{متولدین پسر یا دختری با وزن تولد کمتر از ۲۵۰۰ گرم}}{\text{کل متولدین زنده پسر یا دختر وزن شده}}$$

- درصد متولدین با وزن ۲۵۰۰ گرم و بیشتر به تفکیک پسر و دختر و کل

$$\frac{100 \times \text{متولدین پسر یا دختر با وزن تولد ۲۵۰۰ گرم و بیشتر}}{\text{کل متولدین زنده پسر یا دختر وزن شده}}$$

- درصد متولدین وزن شده به تفکیک پسر و دختر و کل

$$\frac{100 \times \text{تعداد کل متولدین وزن شده}}{\text{تعداد کل متولدین زنده}}$$

- میزان تجدید نسل ناخالص

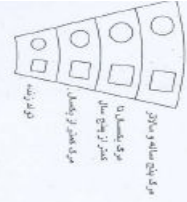
$$\frac{\text{تعداد متولدین دختر} \times \text{میزان باروری کلی}}{\text{تعداد کل متولدین}}$$

- درصد افراد تحت پوشش برنامه تنظیم خانواده در پایان فصل

$$\frac{100 \times \text{کل جمعیت استفاده کننده از کل وسایل مختلف پیشگیری از بارداری در آخرین روز هر فصل}}{\text{زنان شوهردار در گروههای سنی ۱۵ تا ۴۹ سال}}$$

مراجع:

- ۱- جمشید بیگی، عصمت. "راهنمای تنظیم ذیج حیاتی و شاخص های قابل استخراج." فصلنامه بهروز، شماره ۳۳، سال هشتم، ۱۳۷۶. صفحات ۱۹-۱۴.
- ۲- شادپور، کامل. شبکه مراقبتهای اولیه بهداشتی در ایران. چاپ اول. تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۲. صفحات ۹۷-۹۱.

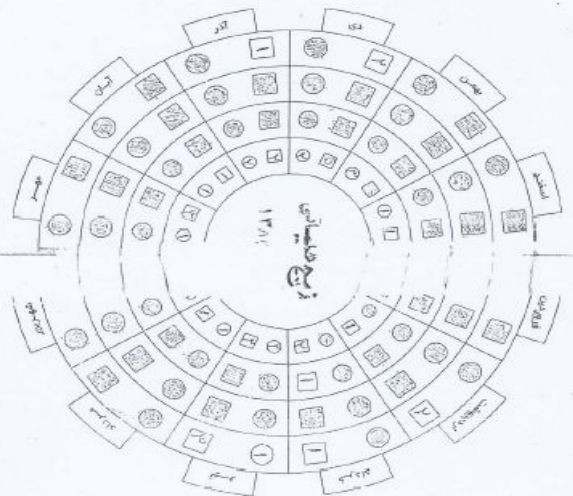
ردیف	نام خانوادگی	تاریخ تولد	محل تولد	محل سکونت	وضعیت اشتغال	وضعیت تحصیلی
۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰

دانشگاه / دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ...
 مرکز بهداشت شهر ...
 آمار جمعیت، تولد و ...
 ۱۳۸۴

ردیف	نام خانوادگی	تاریخ تولد	محل تولد	محل سکونت	وضعیت اشتغال	وضعیت تحصیلی
۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰

ردیف	نام خانوادگی	تاریخ تولد	محل تولد	محل سکونت	وضعیت اشتغال	وضعیت تحصیلی
۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰

ردیف	نام خانوادگی	تاریخ تولد	محل تولد	محل سکونت	وضعیت اشتغال	وضعیت تحصیلی
۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰

ردیف	نام خانوادگی	تاریخ تولد	محل تولد	محل سکونت	وضعیت اشتغال	وضعیت تحصیلی
۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰

ردیف	نام خانوادگی	تاریخ تولد	محل تولد	محل سکونت	وضعیت اشتغال	وضعیت تحصیلی
۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰

ردیف	نام خانوادگی	تاریخ تولد	محل تولد	محل سکونت	وضعیت اشتغال	وضعیت تحصیلی
۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰

ردیف	نام خانوادگی	تاریخ تولد	محل تولد	محل سکونت	وضعیت اشتغال	وضعیت تحصیلی
۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰